

● ● ● ● ● In ons agrarische aanbod spelen pootaardappelen een prominente rol. Klimaat en bodemgesteldheid dragen bij tot een van oudsher geavanceerde ontwikkeling van pootgoed en gezonde vermeerderingsteelt. Vaak zien we de hand van Nederlandse deskundigen en ondernemers in deze sector in andere landen. Nu staat ook Kenia open voor onze pootaardappelen. Exportkansen?

Exportkansen voor de hele keten

Nederlandse pootaardappel inspireert Kenia

De aardappelteelt valt of staat bij kwalitatief hoogwaardig pootgoed. Nederland is daarin toonaangevend. Brazilië, Egypte en Zuid-Afrika zijn landen die het belang van een gezonde aardappelteelt inzagen en op basis van Nederlandse pootaardappelen en kennis de oogsten wisten te optimaliseren. Op basis van die voorbeelden besloot ook Kenia onlangs de grenzen voor het Nederlandse pootgoed te openen. Staatssecretaris Henk Bleker reisde in augustus 2011 naar Nairobi,

overzag de mogelijkheden voor onze inbreng in de voedselketen en ondertekende samen met zijn Keniaanse ambtsgenoten een overeenkomst om tot nauwe samenwerking te komen.

Blekers initiatief

Na een periode in de vorige eeuw, toen de Nederlandse aardappel in Kenia onbelemmerd toegang had, werd ons succesvolle product een aantal decennia de toegang

ontzegd. Kenia wantrouwde buitenlands zaad en zag dit als potentiële ziektekiemen. Het land nam zich voor een eigen ontwikkeling en productie op te zetten. Vandaag de dag vindt 1 tot 2% van het totale volume aan aardappelen in Kenia zijn oorsprong in de binnenlandse ontwikkeling en vermeerdering van pootgoed. Voor al het overige is men afhankelijk van import en, niet onbelangrijk, van de methode die vooral de kleine boeren hanteren. Vanwege de onoverkomelijke investering in geld en tijd stopt de lokale boer een deel van de aardappeloogst als pootgoed terug in dezelfde grond. Hoogwaardig pootgoed is te duur en een aantal keren vermeerderen kost te veel tijd. De gevolgen: een laagwaardige oogst en doorlopende vervuiling van de grond. Die veel te korte vicieuze cirkel kan slechts met hulp van buitenaf worden doorbroken.

De ministeries van EL&I en Buitenlandse Zaken (DGIS) werkten samen het plan uit en legden de projectleiding in de handen van Wageningen UR/CDI. Het is een praktijkvoorbeeld van moderne ontwikkelingssamenwerking. Publieke en private sector werken samen met wetenschappelijke organisaties aan het

'Tevreden afnemers worden vaste afnemers'

realiseren van een helder doel. Hans Nijhoff, projectleider WUR/CDI: "Minister Verhagen introduceerde de strategie als een 'gouden driehoek', een samenwerking van drie essentiële partners." Over vier jaar moet het aandeel van het pootgoed uit Keniaanse bodem tot 15% zijn gestegen. Nederlandse

V.l.n.r., boven naar onder:

Dr. James Onsando, managing director Kephis:
"Wij controleren en begeleiden de inzet van de Nederlandse pootaardappelen."
(uit de documentaire op www.potatoplatformkenya.com)

Mr. Mutua Gerald Kyalo, agricultural instructor:
"Om vooruit te komen vraagt een aantal traditionele methoden om modernisering."
(uit de documentaire op www.potatoplatformkenya.com)

Alfonse Kirika, lokale boer:
"Met beter pootgoed kom ik tot meer opbrengst en stabielere afzet."
(uit de documentaire op www.potatoplatformkenya.com)

Mr. Hans Wolff, Landbouwwraad Kenia:
"Positieve samenwerking brengt alle partijen in dit project in een win-win-situatie."
(uit de documentaire op www.potatoplatformkenya.com)

pootaardappelentelers leveren de eerste volumes, om deze in schone Keniaanse grond te vermeerderen en het pootgoed betaalbaar te maken voor de lokale boeren. Tevens helpt het project ze aan kennis en de ervaring dat een hoogkwalitatieve aardappel meer dan alleen een hogere prijs oplevert. Tevreden afnemers worden vaste afnemers. Meer variëteiten van betere kwaliteit stellen de handel en de verwerkers in de gelegenheid om hun keuze te maken op basis van het einddoel. Nu wordt bijvoorbeeld vrijwel elke beschikbare aardappel tot chips verwerkt, waar een specifieke chipsaardappel tot een meer economisch en duurzaam verantwoord eindproduct kan leiden.

Brede export

Levert dit project slechts exportkansen op voor de Nederlandse pootaardappelensector? Nee, want het samenspel tussen de private sector, ontwikkelingswerk en agrarische wetenschap leert dat een verbeterde oogst zonder gelijkwaardige afzet uiteindelijk slechts overschotten oplevert. Om die teleurstelling voor te zijn, wordt de complete keten bij het project betrokken. Er is een twintigtal aardappelsoorten in onderzoek bij Kephis, de toonaangevende instantie voor fytosanitaire en plantkundige controle in Kenia, en wanneer die, naast de al langer toegelaten Desirée, in het land mogen worden gepoot, kan voor die variëteiten passende afzet worden gevonden.

Dr. James Onsando, managing director van Kephis, wijst op de kansen: “Nu importeren de grote hotelketens in Kenia hun aardappelproducten uit bijvoorbeeld Egypte. Daarin moeten we zelf kunnen voorzien.” Export van Nederlandse kennis op dit gebied is geboden. De logistiek vraagt om verbetering. Transport en conditionering, nu gericht op importstroom van de aardappelen, moet worden aangepast aan een grotere binnenlandse aanvoer. Daar liggen voor deze sector de exportkansen. Vanwege de grotere oogsten en de verbreding van het aanbod, kan vervolgens de verwerkende industrie een impuls tegemoet zien. Onze leveranciers van productieautomatisering en kennis op dat gebied moeten de concurrentie uit bijvoorbeeld het in Afrika zeer actieve China een stap voor zien te blijven. Kennis nemen van het project is een eerste vereiste en deelname in het verloop ervan is aan te bevelen.

Potentieel

Denk niet dat alles in Kenia vanaf de grond moet worden ontwikkeld. Er ligt een uiterst werkzame basis, met voldoende arbeidskracht en een nationale ambitie om vooruit te komen. Veel projecten werden ooit op basis van ontwikkelingssamenwerking ingezet en liggen slechts stil, omdat de activiteiten in een te vroeg stadium werden overgedragen of vanwege het uitblijven van aansluitende ontwikkelingen. Zo is er middenin een productief landbouwgebied met een enorm potentieel voor een rijke aardappeloogst het modern ingerichte bedrijf Midlands. De unit voor de verwerking van aardappels benut momenteel slechts 10% van de capaciteit.

Als oorzaak wordt een tekort aan aardappels van behoorlijke kwaliteit genoemd, maar even doorvragen brengt ook andere problemen aan de orde. Gebrek aan marketingkennis, efficiency en ondernemende, branchegerichte investeerders staat het exploiteren van het volledige potentieel in de weg. Voor onze aardappelverwerkende industrie met expansie op het verlanglijstje een kans voor open doel.

Zeker wanneer men open staat voor duurzaamheid en er innovatieve zaken als de productie van bijvoorbeeld bioplastics uit zetmeel, ruim aanwezig in het snijvocht, meteen bij durft te betrekken. Kortom, de pootaardappelsector is in eerste instantie aan zet om het project te activeren maar nu al wordt de inbreng van andere spelers in de hele keten op prijs gesteld.

Inspirerende communicatie

Het project met Nederlands pootgoed vormt een uitdaging om te bewijzen dat we in staat zijn om de Keniaanse aardappelteelt een nieuwe impuls te helpen geven en op een hoger plan te brengen. Met de uitgebreide variëteit aan aardappelen kunnen de lokale boeren een op het gebruiksdoel toegesneden product leveren. De verwerkers hebben meer te kiezen om tot optimaal economische en duurzame productie te komen. Naast de kansen op de binnenlandse markt spreekt men al hoopvol over een groeiende export naar omliggende landen.

Om de participanten en stakeholders te inspireren en het project optimale kans van slagen te bieden, geeft de website

www.potatoplatformkenya.com een uitgebreid beeld van de huidige stand van zaken, de ontwikkelingen en de diverse meningen van de betrokkenen. Een compleet verslag in een serie minidocumentaires. De lokale boer leidt u rond over zijn akkers, de directies van officiële instanties belichten hun visie en de verwerkende industrie toont de productielijnen. In zijn toelichting is Hans Wolff, Landbouwrapad Kenia, Oeganda en Tanzania, positief gestemd: “Je ziet nu al een groeiende belangstelling om deel te nemen in dit baanbrekende project.” Participanten en stakeholders krijgen de beschikking over een documentaire om geïnteresseerden en nieuwe deelnemers aan het project te informeren. Storytelling met de participanten als vertellers. De site wordt doorlopend geactualiseerd om de voortgang en de uitbreiding van het project in beeld te brengen.

Frits H. Emmerik

Meer informatie: www.potatoplatformkenya.com

.....
Aardappelen van een Keniaanse teler.
.....